

Beleidsplan Stichting Hart voor Meijndel

2022-2026

Voorwoord

Met een groen hart en met grote betrokkenheid bij de natuur, is dit eerste beleidsplan van de Stichting Hart voor Meijndel opgesteld. Wij stellen onszelf tot doel om een stem te geven aan de natuur en deze voor toekomstige generaties te behouden. Wij wensen u veel plezier met het lezen van dit beleidsplan.

Het bestuur van Stichting Hart voor Meijndel

1. Situatieschets Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide

Ingeklemd tussen Den Haag en Wassenaar ligt het Natura 2000 gebied Meijndel & Berkheide. Een prachtig natuurgebied met de hoogst mogelijke beschermingsstatus in Europa. Meijndel is een unieke duinbiotop die de habitat is voor beschermde planten en dieren. Deze wordt bedreigd door een veel te hoge stikstofdepositie en massarecreatie.

Stikstofdepositie ontstaat door bedrijvigheid en transport in de omliggende regio, door laag overvliegende vliegtuigen en door autoverkeer naar het hart van Meijndel. Daarnaast heeft drinkwaterwinning tot gevolg dat de ecohydrologische structuur van het gebied verstoord wordt. De stikstofdepositie en de ecohydrologische structuur, hebben tot gevolg dat de bodem in het gebied verzuurt, waardoor grassen, brandnetels en braamstruiken hard gaan groeien. Deze verdringen de oorspronkelijke, unieke beplanting. Alleen het laten grazen van schapen, het afgraven van duingronden en het toevoegen van kalk is niet voldoende en kan zelfs een averechts effect hebben op het natuurlijk evenwicht.

Sinds de komst van speeltuin Monkeybos in 2015 is het aantal bezoekers van Meijndel toegenomen van 0,9 naar 3 miljoen per jaar. Corona heeft de belangstelling voor de natuur verder blijvend doen toenemen. In de regio worden bovendien 230.000 extra woningen gebouwd en al deze mensen willen ook recreëren. Steeds meer bootcamps en sportclubs weten de weg naar Meijndel te vinden. Families zien Meijndel als een attractie voor familie-uitjes. Dit soort recreatie zorgt voor schade aan de natuur door gedrag van de bezoekers en door de stikstofdepositie van het autoverkeer. Door de

grote drukte wijken mensen in groten getale van de paden, waarmee ze kwetsbare planten en bodems vertrappen, dieren verstoren en de natuur vervuilen. Auto's kunnen gratis parkeren in het hart van Meijendel en op hun weg daarheen veroorzaken ze stikstofdepositie in kwetsbaar gebied.

Het Natura 2000 gebied Meijendel kan deze bedreigingen niet aan. Het gevolg is verzuring, verstoring, vertrapping en vervuiling van het kwetsbare gebied.

1.1 Verantwoordelijkheden

De Nederlandse overheid in de persoon van de minister van Natuur en Stikstof, is verantwoordelijk voor de instandhouding van de natuur in Natura 2000 gebieden conform de Habitatrictlijn. De Wet Natuurbescherming is ook van toepassing. De wet- en regelgeving heeft tot belangrijkste doel het gebied voor achteruitgang te behoeden. Om dit te bereiken zijn er instandhoudingsdoelen voor elk gebied vastgesteld. Activiteiten in Natura 2000 mogen alleen plaatsvinden als zekerheid verkregen is dat deze geen nadelige effecten hebben op de beschermde natuurwaarden. De Europese Unie controleert of nationale overheden zich aan deze wet houden en kan hen op hun verantwoordelijkheid aanspreken.

De provincie heeft van de minister van Natuur en Stikstof opdracht gekregen om een gecombineerde aanpak te ontwikkelen van natuur, water en klimaat in landelijk gebied en van het bredere stikstofbeleid. De overheid moet maatregelen nemen om stikstofuitstoot te verminderen en de ecohydrologische structuur op orde te brengen.

Waterwinbedrijf Dunea maakt gebruik van het gebied om schoon drinkwater te produceren en heeft daarnaast van de provincie Zuid-Holland de (informele) opdracht gekregen het Natura 2000 gebied te beheren. De provincie Zuid-Holland stelt het beheerplan op, waarbinnen Dunea haar werkzaamheden dient uit te voeren. Dit beheerplan met daarin de eerdergenoemde instandhoudingsdoelen, wordt eens per acht jaar geëvalueerd en herzien door de provincie.

1.2 Stikstofaanpak

Om de Europese natuurdoelen te kunnen halen, moet de stikstofneerslag in Natura 2000-gebieden sterk verminderen. Daarom zijn er stikstofreductiedoelen opgesteld. In 2025 mag voor tenminste 40% van de stikstofgevoelige natuur in deze gebieden de kritische depositiewaarde (KDW) niet meer worden overschreden. In 2030 moet minimaal 74% van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben. De KDW is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de stikstofneerslag.

De staat van de natuur wordt per gebied met de zogeheten natuurdoelanalyses in kaart gebracht. Deze natuurdoelanalyses laten zien in welke gebieden het goed gaat en in welke gebieden extra maatregelen nodig zijn. Voor de stikstofreductiemaatregelen wordt gemeten of de hoeveelheid stikstofneerslag genoeg daalt (hierbij wordt voorsnog vliegverkeer buiten beschouwing gelaten). Is dit niet het geval, dan zijn er extra maatregelen nodig.

Natura 2000 gebied Meijendel & Berkheide staat ernstig onder druk o.a. doordat circa 35% van het gebied een twee keer zo grote overschrijding van de KDW laat zien. Het gebied is om die reden door de provincie aangemerkt als één na kwetsbaarste natuurgebied van Zuid-Holland. Naast

stikstofbronnen op grote afstand van het gebied, zijn er ook lokale bronnen. De aanrijroute naar de boerderij en de recreatieve faciliteiten daar, laten een meer dan twee keer zo grote overschrijding van de kritieke stikstof depositie waarde zien volgens de Aerius berekeningen van de provincie Zuid-Holland (bron: Eerste Stikstofagenda Provincie Zuid-Holland). Het nieuwe beheerplan voor Meijndel & Berkheide zal een antwoord moeten geven op de stikstofmaatregelen voor het gebied.

1.3 Poort van Nationaal Park Hollandse Duinen

Het Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD) nieuwe stijl in oprichting wil in het hart van Meijndel een Poort met laagdrempelige recreatiefaciliteiten en een informatiecentrum situeren. Het Nationaal Park wordt nationaal en internationaal bij toeristen en expats gepositioneerd als startpunt voor het recreatieve bezoek. De directie van NPHD wordt gevoerd door Dunea.

De Commissie Nationale Parken heeft de statusaanvraag vooralsnog afgewezen, waarbij erop is gewezen dat ecohydrologische patronen en processen sterk onder negatieve invloed staan van drinkwaterwinning in de duinen en dat nader onderzoek hiernaar noodzakelijk is. Ook adviseert de commissie om bezoekersmanagement in te zetten bij het beheersen van recreatiedruk en het verduurzamen van toerisme. Poorten en 'parkways' hoeven niet noodzakelijk binnen de begrenzing van het nationaal park te liggen. "In tegendeel: het afleiden van de druk buiten het nationaal park ligt meer in de rede."

Ook Dunea zelf heeft in haar onderzoek "Meijndel als niche in de randstad" (bijlage x) verklaard dat *"de zoneringswijze in Meijndel sterk af van wat vanuit ecologisch standpunt wenselijk is in een natuurgebied. Het zwaartepunt ligt namelijk in het midden van het gebied en niet aan de rand, met als gevolg veel verstoring in het hart van het gebied"*.

1.4 Recreatiedruk

Het is een feit dat er in de provincie Zuid-Holland een groot tekort aan recreatiegrond is. Het percentage natuur is slecht 6%. Hiermee is Zuid-Holland de provincie met de minste recreatiegrond, maar met tegelijkertijd de hoogste bouwopgave. Er ligt een bouwopgave van 230.000 woningen in de regio Den Haag voor 2030. Alle betrokken partijen constateren dat dit meer druk op de kwetsbare natuur in Meijndel gaat veroorzaken. Des te verontrustender is dat Dunea nu ook nog inzet op Meijndel als Poort tot Nationaal Park Hollandse Duinen en de aanleg van een grote waterspeeltuin en hierbij beweert dat *"de activiteiten niet leiden tot meer bezoekers"*.

De afgelopen 10 jaar heeft Dunea miljoenen geïnvesteerd in het hart van Meijndel, waarbij de recreatieve beleving van recreanten centraal heeft gestaan. Er is in die periode geïnventariseerd welke behoeften recreanten hadden, waarbij centraal stond dat het aanbod voor een zo groot mogelijke groep klanten geschikt was, er meer klanten naar Meijndel zouden komen en de klanten een maximaal "welkom of huiskamergevoel" zou ervaren. Daarnaast heeft Dunea volop geïnvesteerd in het bekend en zichtbaar maken van Meijndel in de regio. Volgens eigen zeggen is de klantwaardering van Dunea flink gestegen, sinds zij Meijndel gepresenteerd heeft als een "laagdrempelig gratis recreatiegebied voor iedereen". De natuur heeft van deze investeringen op generlei wijze geprofiteerd. Sterker nog, de natuur lijdt schade door de impact van deze uitbreidingen en de instandhoudingsdoelen Natura 2000 zijn hierdoor verder weg dan ooit.

De volgende voorzieningen zijn als deelprojecten aangelegd, vernieuwd en uitgebreid in het hart van Meijndel:

- 2012 Bouw nieuwe pannenkoekenboerderij en nieuwe stal
- 2014 Nieuw bezoekerscentrum in de oude stal (5x groter dan het oude bezoekerscentrum in een bijgebouw)
- 2015 Aanleg speelbos Monkeybos
- 2018 Aanleg Duintuin/ campus
- 2020 Aanleg en uitbreiding nieuwe uitkijktorens
- 2021 Nieuwe inrichting bezoekerscentrum
- 2021 Loslaten van de openstelling van zonsopkomst tot zonsondergang en van de status van Stillegebied
- 2022 Positionering Meijndel als Poort van Nationaal Park Hollandse Duinen met o.a. aanleg van een nieuwe waterspeeltuin

Sinds 2010 zijn de bezoekerscijfers van circa 900.000 explosief gestegen naar circa 3 miljoen, hetgeen vastgesteld is door onafhankelijk onderzoeksbureau NBTC in opdracht van de Provincie Zuid-Holland. N.B. Dit getal betreft een meting gehouden in 2017, dus ruim voor de effecten van de coronacrisis.

Uit het onderzoek, dat in 2021 door Wageningen Universiteit in opdracht van Dunea is uitgevoerd, is gebleken dat er een grote verschuiving in het type bezoekers waarneembaar is. Met name het Monkeybos heeft een grote nieuwe doelgroep aangeboord: gezinnen die een makkelijk bereikbaar (gratis) uitje zoeken. Door de lockdown tijdens de Corona pandemie hebben sportscholen hun toevlucht gezocht naar sporten in de buitenlucht en zijn ook veel individuele mensen overgegaan tot sporten en fietsen in de natuur. Beide groepen zijn nog steeds te vinden in Meijndel. Tot 10 jaar geleden vormden de natuurliefhebbers en wandelaars/ fietsers de grootste groep bezoekers. Inmiddels zijn dit de kleinste groepen en staan op 1 en 2: de gezinnen en de sporters.

Uit hetzelfde onderzoek van Wageningen Universiteit, is verder naar voren gekomen dat bezoekers het hart als te druk ervaren en massaal vanuit het hart de natuur in gaan om te struinen en daarbij beschermde leefgebieden (zoals het leefgebied van de kamsalamander op 100m en de nauwe korfslak in het plangebied) beschadigen. Het is nodeloos op te merken dat een hart van Meijndel dat nog meer recreanten gaat aantrekken, leidt tot een verhoging van de natuurschade.

1.5 Geschiedenis van actievoerders

Al sinds de jaren 70 zijn opeenvolgende actiegroepen in actie gekomen om de natuur in Meijndel te beschermen. Allen met als constatering dat diverse vormen van recreatie niet in het kwetsbare gebied thuishoren. Dit heeft geleid tot sluiting van de springtuin en de paardenstal in het hart van Meijndel en het niet aanleggen van geplande mountainbike routes. De parkeerplaats op het Kievietduin is onder druk van actiegroepen aangelegd met als doel de parkeerplaatsen in het hart van Meijndel te kunnen sluiten. Dit laatste is er vervolgens niet van gekomen, onder invloed van de Wassenaarse politiek die het gebruik van auto's als liberaal recht beschouwd.

Stichting Hart voor Meijndel voegt zich bij haar illustere voorgangers met haar doelstelling om de recreatiedruk op Meijndel te verminderen. De aanpak van de negatieve effecten van

stikstofdepositie is een extra doelstelling ten opzichte van voorgaande actiegroepen in het gebied. De Stichting weet zich daarbij echter gesteund door Greenpeace, Milieudefensie en Mobilisation for the Environment (MOB), die al jaren waarschuwen dat door de landelijke stikstofproblematiek de soortendiversiteit in het duingebied drastisch terugloopt.

2. Visie

Stichting Hart voor Meijendel wil de natuur in Meijendel beschermen en voor toekomstige generaties behouden. Wij zetten ons in voor het verminderen van stikstofdepositie. Ook streven we naar voor de natuur minder belastende vormen van recreatie: een recreatiemodel, waarbij stille recreatie door natuurliefhebbers en wandelaars een plek houdt binnen Meijendel, maar een Poort tot het NPHD, speeltuinen en sportgroepen een plaats krijgen in de regio rondom Meijendel.

Het verminderen van stikstofdepositie vraagt om een intensieve strategie door de provincie Zuid-Holland. Het sluiten van het hart van Meijendel voor auto's en het opheffen van parkeerplaatsen aldaar, is een eenvoudig te realiseren eerste stap.

Stichting Hart voor Meijendel is van mening dat recreëren in de regio noodzakelijk is en dat daardoor de recreatiedruk op Meijendel alleen kan verminderen, wanneer er meer ruimte komt voor recreatie op een andere plaats dan in het hart van Meijendel. Zij doet hiervoor een beroep op de gemeente Wassenaar, de gemeente Den Haag, de provincie Zuid-Holland en de partners van het NPHD: transformeer landbouwgronden rond Meijendel in samenwerking met groene agrariërs naar nieuwe recreatiegebieden om Meijendel te ontlasten.

Een gebiedsgerichte aanpak, gecombineerd met een regionale recreatievisie biedt iedereen voordelen: meer ruimte om te recreëren ontlast de natuur in Meijendel, biedt inwoners in Zuid-Holland een betere leefomgeving, draagt bij aan het oplossen van de stikstofproblematiek, geeft de landbouwsector nieuwe kansen en vergroot de waarde van onroerend goed in de regio.

Doelstelling:

Stichting Hart voor Meijendel heeft vier doelen:

- 1) Wij *informer*en alle betrokkenen over de status van het gebied en *creëren bewustwording* over de unieke waarde als leefgebied voor planten en dieren, zodanig dat betrokkenen zich verantwoordelijk gaan voelen voor de natuur.
- 2) Wij *stimuler*en overheden, natuurbeschermingsorganisaties en Dunea om bescherming van de natuur in Meijendel voorop te zetten en het gebied te benaderen als natuurgebied en niet als recreatiegebied. We maken ons hard voor het invoeren van natuurbeschermende maatregelen. We streven naar een beheerder die natuurbescherming als kernactiviteit ziet.
- 3) Wij *ontwikkelen* samen met overheden, natuurbeschermingsorganisaties, recreatieondernemers en Dunea een regionale recreatievisie, waarbij Meijendel ruimte biedt aan stille recreatie. Maar sport en spelen elders gesitueerd worden. De provincie Zuid-Holland moet haar verantwoordelijkheid nemen door het realiseren van alternatieven voor Meijendel en samen met groene agrariërs, landgoedeigenaren en recreatieondernemers in de regio meer recreatiegebieden te creëren. Wij leveren een bijdrage vanuit ons eigen netwerk.
- 4) We *dwingen verantwoordelijkheden af* via de juridische weg, wanneer we daartoe noodzaak zien: wanneer overheden tekortschieten in hun verantwoordelijkheden ten aanzien van Natura 2000 gebieden en de eerdergenoemde doelen geen effect hebben gehad.

3. Strategie

Als ANBI Stichting zetten wij ons in om het gebied te beschermen tegen achteruitgang. Dit doen we door het inspireren en informeren van alle betrokkenen en waar nodig de juridische weg te bewandelen.

We richten ons op de volgende thema's in relatie tot Natura 2000 gebied Meijendel & Berkheide:

- a) **Recreatie:**
 - Het tegengaan van natuurschade veroorzaakt door recreatie: verstoring, vertrapping, vervuiling
 - Het zeker stellen dat alleen recreatievormen waarvan vast staat dat de natuur geen significante nadelige effecten ondervindt, in het gebied zijn toegestaan
 - Het herintroduceren van de openingstijden naar de periode tussen zonsopgang en zonsondergang
 - Het behouden en naleven van de status van stiltegebied
 - Het aanzetten tot de ontwikkeling van alternatieven voor laagdrempelige recreatie buiten het Natura 2000 gebied
 - Het invoeren van een zoneringsmodel waarbij bezoekers buiten of aan de rand van het Natura 2000 gebied worden opgevangen
 - Het tegengaan van de ontwikkeling van een Poort tot Nationaal Park Hollandse Duinen in de vallei van Meijendel
 - Het stimuleren van het gebruik door passende gebruikersgroepen: natuurliefhebbers, wandelaars, fietsers en paardrijders
 - Het beïnvloeden van de communicatiestrategie van NPHD wanneer deze tot doel heeft meer bezoekers aan te trekken
 - Het invoeren van betaald parkeren

- b) **Stikstof:**
 - Het stimuleren van onderzoek naar stikstofwaarden in het gebied op basis van actuele en werkelijke data
 - Het tegengaan van onnodig recreatief autoverkeer en andere verkeersbronnen van stikstofdepositie, zoals auto's van beheerders en vrachtverkeer van bevoorraders
 - Het tegengaan van laag overvliegend vliegverkeer
 - Het omzetten van landbouwgronden in de regio naar recreatiegebieden om een bijdrage te leveren aan de stikstofreductie

- c) **Waterhuishouding:**
 - Het agenderen van de eco-hydrologische effecten van waterwinning op het gebied
 - Het agenderen van de discussie over de houdbaarheid van een Waterwinbedrijf als natuurbeheerder

- d) **Natuurbeheer:**
 - Het toezien op een juiste en volledige evaluatie van het huidige beheerplan en de volledigheid van een nieuw op te stellen beheerplan

- Het toezien op een rechtmatige en effectieve besteding van subsidiegelden die ter beschikking staan ten behoeve van natuurbeheer en natuurbehoud
- Het toezien op een deugdelijke governance structuur met betrekking tot Natura 2000 gebied Meijendel & Berkheide en het voorkomen dat betrokken partijen hun positie ten gunste van zichzelf benutten en ten nadele van de natuur

3.1 Realisatie van doelen

Om onze doelen te realiseren, is onze toon te allen tijde inhoudelijk en professioneel. We zijn als Stichting vriendelijk en geduldig maar standvastig. We ondernemen de volgende activiteiten om onze doelen te realiseren:

Spoor 1: Communicatie, bewustwording en verbinding van stakeholders:

We zetten communicatiemiddelen in om alle betrokkenen en stakeholders te bereiken en zorgen voor momenten van verbinding om een gezamenlijke visie te vormen op de belangen van de natuur en de bestrijding van stikstofdepositie en recreatiedruk. We doen dit met regelmaat en om andere activiteiten uit spoor 2 en 3 te ondersteunen.

Spoor 2: Overheid & gemeentes:

We benaderen politici en beleidsmakers op alle bestuurlijke niveaus actief, we volgen de politieke agenda's en agenderen onze onderwerpen in commissievergaderingen en bij besluitvormende organen.

Spoor 3: Juridisch weg:

We beoordelen alle vergunningaanvragen en in het verleden verleende vergunningen op rechtmatigheid. We beoordelen subsidieaanvragen op effectiviteit en doelgerichtheid. We dienen handhavingsverzoeken, zienswijzen en reactienota's in wanneer we onrechtmatigheid constateren. We controleren de taak van de nationale overheid ten aanzien van Natura 2000 verplichtingen en brengen indien nodig nalatigheid onder aandacht van de Europese Unie. We bewandelen de weg naar de rechter indien wij daartoe aanleiding zien.

4. Organisatie

Stichting Hart voor Meijendel komt voort uit de Werkgroep Hart voor Meijendel. Deze is in 2019 opgericht door bezorgde natuurliefhebbers en omwonenden van Meijendel, wonende in Den Haag en Wassenaar. Sinds haar oprichting heeft Hart voor Meijendel een netwerk bij natuurbeschermingsorganisaties, wetenschappers, onderzoeksinstituten, overheden, politiek, recreatieondernemers en Dunea opgebouwd.

Stichting Hart voor Meijendel is een netwerkorganisatie. Naast het bestuur is er op persoonlijke titel een groep ecologen, natuurbeheerders en juristen bij de Stichting betrokken. Voor de juridische weg wordt gebruik gemaakt van advocaten op pro bono basis of tegen een redelijke, passende vergoeding.

De Stichting wil in de periode 2022 - 2024 een formele Raad van Advies oprichten die het bestuur kan adviseren.

Het bestuur van de Stichting bestaat uit onbezoldigde vrijwilligers en is als volgt samengesteld:

- Voorzitter en woordvoerder: Adrienne d' Engelbronner
- Penningmeester: Judith Greve
- Secretaris: Deirdre Schuitemaker

Stichting Hart voor Meijendel is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer: 85599166.

5. Financiën

Stichting Hart voor Meijendel vraagt de fiscus om te worden aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Deze status betekent dat de stichting geen schenkbelasting of erfbelasting hoeft te betalen over de ontvangen schenkingen en erfenissen. Bovendien zijn giften aan de stichting aftrekbaar binnen de daarvoor geldende regels van de Belastingdienst.

Het fiscale nummer van de stichting is: 863678622

Het bestuur van de Stichting bestaat uit vrijwilligers. De Stichting houdt een boekhouding bij voor gemaakte kosten. Dit zijn kosten voor communicatie (website, nieuwsbrief, logo), juridische bijstand (advocaat, notaris) en kosten voor de organisatie van bijeenkomsten en conferenties. Elke financiële bijdrage van particulieren is van harte welkom, waarbij we ervoor waken dat er geen verplichtingen ten opzichte van gevers ontstaan.

Begroting 2022

Inkomsten		Uitgaven	
Schenkingen en donaties	10.100	Communicatie	2.500
Subsidies	13.000	- Website	
Eigen bijdrage	500	- Domeinnaam	
bestuursleden		- Huisstijl	
		Informatiebijeenkomsten en conferenties	4.000
		Juridische kosten	15.000
		Overige actiemiddelen	1.000
		Bank- en administratiekosten	600
		Vergoeding bestuursleden voor gemaakte kosten	500
Totaal	23.600	Totaal	23.600